



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Rudolfové a soudců JUDr. Jany Faktorové a Mgr. Tomáše Lisa ve věci

žalobkyně: [redacted], narozená [redacted],
bytem [redacted]

[redacted]
zastoupená advokátem JUDr. Tomešem Vytiskou,
sídlem Masarykovo nám. 1/II., 377 01 Jindřichův Hradec

proti
žalované:

[redacted], narozená [redacted],
bytem [redacted],
zastoupená advokátkou JUDr. Dagmar Říhovou,
sídlem 28. říjan 184, 261 01 Příbram 7

o zaplacení 856.955 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalované proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 13.2.2018, č.j. 17 C 197/2017-188,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku v odstavci I. ohledně částky 522.974 Kč s úrokem z prodlení 8,05% od 6.2.2017 **potvrzuje**. Ohledně částky 252.200 Kč s úrokem z prodlení 8,05% od 6.2.2017 se **mění** tak, že se žaloba v této části **zamítá**.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně 45.426 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám JUDr. Tomeše Vytisky, advokáta v Jindřichově Hradci.
- III. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni náhradu nákladů odvolacího řízení 10.090 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám JUDr. Tomeše Vytisky, advokáta v Jindřichově Hradci.

- IV. Žalobkyně je povinna zaplatit České republice Okresnímu soudu v Českých Budějovicích náhradu nákladů řízení 453 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.
- V. Žalovaná je povinna zaplatit České republice - Okresnímu soudu v Českých Budějovicích náklady řízení 708 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se domáhala na žalované zaplacení částky 856.955 Kč s úrokem z prodlení s tím, že se jedná o vydání bezdůvodného obohacení, které získala žalovaná na úkor žalobkyně. Toto bezdůvodné obohacení vzniklo na straně žalované v celkové výši 1.035.245 Kč tak, že žalobkyně, vycházejíc z toho, že je dědičkou po zůstaviteli [REDAKCE] – otci obou účastnic, uhradila závazky zůstavitele, a to 400.000 Kč z titulu smlouvy o zápůjčce [REDAKCE], 254 Kč, Všeobecné zdravotní pojišťovně, 3.319,74 Kč společnosti Telefónica Czech Republic a pohřební výlohy 29.109 Kč. Další částku 98.164 Kč uhradila jako odměnu správce dědictví (16.383 Kč) a náklady na správu a údržbu nemovitostí, které byly předmětem dědictví (úhrada elektřiny, plynu, vodného, pojištění). Na vypořádání dědického podílu zaplatila žalované celkem 504.400 Kč. Při vyčíslení žalované částky zohlednila žalobkyně skutečnost, že prodejem movitých věcí pocházejících z dědictví získala 115.000 Kč za osobní automobil Peugeot a 12.000 Kč za valníkový přívěs. Z účtu zůstavitele získala částku 4.903 Kč. Zohledněn byl i její závazek vůči žalované z titulu nákladů řízení 46.387 Kč. Žalobkyně tak po započtení celkové částky 178.290 Kč na bezdůvodné obohacení v celkové výši 1.035.245 Kč dospěla k nároku ve výši 856.955 Kč představující bezdůvodné obohacení na straně žalované, neboť nabytí dědictví po zůstaviteli [REDAKCE] bylo nakonec potvrzeno žalované.
2. Okresní soud v Českých Budějovicích (dále jen soud prvního stupně) napadeným rozsudkem žalobě vyhověl ohledně částky 775.174 Kč s úrokem z prodlení 8,05% od 6.2.2017 (výrok I.). Ve zbývající části, tj. ohledně částky 81.781 Kč s požadovaným úrokem z prodlení byla žaloba jako nedůvodná zamítnuta (výrok II.). Žalované byla uložena povinnost k náhradě nákladů řízení (výrok III.) a oběma účastnicím povinnost k náhradě nákladů řízení České republiky (výrok IV. a V.).
3. V odůvodnění rozsudku soud prvního stupně s odkazem na ust. § 451 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb. (obč. zák.) uvádí, že žalobkyně plnila na základě usnesení, kterým byla původně schválena dohoda dědiců, přičemž toto usnesení bylo posléze zcela nahrazeno jiným, na základě kterého již žalobkyně ničeho nedědila. Částky, které žalobkyně zaplatila, ať se jednalo o úhradu pohledávky [REDAKCE] ve výši 400.000 Kč, nebo úhradu částky 252.200 Kč zaplacenou na dědický podíl, nebo částky 32.681 Kč představující pasiva dědictví, je třeba považovat za úhradu na základě právního důvodu, který odpadl. Pokud jde o další částku 252.200 Kč, kterou žalobkyně zaplatila žalované podle rozhodnutí trestního soudu, je sice skutečností, že toto rozhodnutí nebylo odklizeno, avšak nelze přehlédnout, že bylo vydáno v době, kdy zde nebylo pravomocné rozhodnutí o tom, že žalobkyně nedědí po zůstaviteli. Soud prvního stupně pokládá za podstatné, že vyloučením žalobkyně z okruhu dědiců výrok o povinnosti zaplatit žalované částku 252.200 Kč podle rozhodnutí v trestní věci na dědický podíl, ztratilo jakékoliv opodstatnění. Soud prvního stupně má za to, že žalobkyně rovněž důvodně požaduje na žalovaném zaplacení částky 16.383 Kč, kterou uhradila jako odměnu správci dědictví. Poté, co soud prvního stupně započítal na uvedené nároky žalobkyně částky, které získala z dědictví, ať již prodejem movitých věcí či z účtu zůstavitele, jakož i částky představující náklady řízení náležející žalované, dospěl k závěru, že bezdůvodné obohacení na straně žalované odpovídá částce 775.174 Kč. S úhradou této částky je pak žalovaná v prodlení od 6.2.2017, a to vzhledem k tomu, že žalobkyně výzvou ze dne 30.1.2017 požadovala zaplacení do 5.2.2017. Soud prvního stupně

nepřiznal žalobkyni další částku 81.781 Kč s úrokem z prodlení představující náklady vynaložené na úhradu elektrické energie, plyn, vodné a stočné a pojištění v době, kdy přístup k nemovitostem, jichž se uvedené výdaje týkaly, tyto v dispozici pouze žalobkyně. Ve vztahu k uvedené částce bezdůvodné obohacení na straně žalované neshledal.

4. Soud prvního stupně současně odmítl procesní obranu žalované spočívající v námitce započtení údajné pohledávky žalované ve výši 980.000 Kč z titulu bezdůvodného obohacení na straně žalobkyně, která vznikla výlučným užíváním nemovitostí náležejících do dědictví žalobkyni. Soud prvního stupně k této námitce započtení nepřihlédl. Odkázal na ust. § 1987 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, (o.z.) s tím, že uvedenou pohledávku namítanou k započtení považuje za neurčitou a nejistou. Není tak k započtení způsobilá. To vyplývá ze skutečnosti, že žalobkyně popírá existenci této pohledávky. Poukazuje na to, že jí usnesením Okresního státního zástupce v Jindřichově Hradci bylo zakázáno s nemovitostmi jakkoli nakládat. Nelze také přehlédnout, že žalovaná požadovala bezdůvodné obohacení ve výši obvyklého nájemného za všechny nemovitosti, které měla žalobkyně podle původní soudem schválené dědické dohody nabýt, aniž by blíže specifikovala, jakým způsobem žalobkyně jednotlivé nemovitosti užívala, když je zřejmé, že jiným způsobem mohly být užívány pozemky a jiným způsobem objekt určený k podnikání. Žalovaná však výši obvyklého nájemného paušálně ohodnotila částkou 20.000 Kč měsíčně bez jakéhokoliv rozlišení. Na tomto základě učinil soud prvního stupně závěr, že pohledávka žalované není způsobilá k započtení a nemůže tak přivodit zánik pohledávky, kterou žalobkyně v dané věci uplatnila.
5. Proti tomuto rozsudku, v části, jíž bylo v žalobě vyhověno, tj. ve výroku v odstavci I. se žalovaná odvolává z důvodů podřaditelných ustanovení § 205 odst. 2 písm. e), d) a g) o.s.ř., jimiž lze soudu prvního stupně vytýkat, že na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, neúplně zjistil skutkový stav, neboť neprovedl navržené důkazy a jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.
6. Podle žalované žalobkyně neprokázala existenci uplatněného nároku. Namítá, že částka 252.200 Kč, o které bylo rozhodnuto v trestním řízení vedeném proti žalobkyni, byla zaplacená na základě rozhodnutí soudu, které nebylo zrušeno ani změněno. Z toho důvodu nemůže existovat na straně žalobkyně bezdůvodné obohacení. Žalovaná má za to, že v řízení nebyla prokázána pohledávka [redacted] vůči zůstaviteli. V dědickém řízení nebyla tato pohledávka uznána za pravou, což vyplývá z rozhodnutí Okresního soudu v Jindřichově Hradci č.j. 23D 154/2011-295 ze dne 31.1.2017. Žádná z údajných pohledávek [redacted] se nestala součástí pasiv (dluhů) dědictví po zemřelém zůstaviteli [redacted]. Žalovaná zdůrazňuje, že pokud se mělo jednat o pohledávku ze směnky, jediný možný důkaz o existenci takové pohledávky je originál směnky. Ta však předložena nebyla. Žalovaná současně poukazuje na nevěrohodnost listin, které žalobkyně předkládá, neboť je osobou schopnou předložit falešné důkazy. Výpověď svědka [redacted] je rovněž nevěrohodná, neboť si nemohl vzpomenout na okolnosti související se směnkou. Svědek se blíže nevyjádřil k okolnostem, resp. důvodům poskytnutí samotné půjčky. Žalovaná nesouhlasí se závěrem soudu prvního stupně, který se týká otázky započtení vzájemné pohledávky žalované, neboť se nejedná o pohledávky nejisté či neurčité. Žalobkyně díky svému protiprávnímu jednání nastolila stav, kdy byla zapsána jako vlastníka nemovitostí. Žalovaná jako právoplatný vlastníka v období od 17.10.2011 do 16.1.2017 neměla k předmětným nemovitým věcem přístup. Byla to žalobkyně, kdo měla nemovité věci ve svém držení, od budovy v k.ú. [redacted] měla klíče. Měla tak možnost brát požitky z užívání těchto věcí. Jestli tak skutečně činila či nikoliv, bylo věcí žalobkyně. Za podstatné žalovaná pokládá, že jednoznačným způsobem stanovila již v rámci své výzvy k vydání bezdůvodného obohacení jeho výši i právní důvod předmětné pohledávky. Výše předmětné pohledávky, která byla učiněna předmětem zápočtu, je jednoduchým způsobem ověřitelná, a to prostřednictvím

znaleckého posudku. Takový důkazy, však soud prvního stupně neprovedl, a proto lze mít dokazování za neúplné.

7. Žalobkyně ve vyjádření k podanému odvolání poukazuje na to, že na základě prvotní dědické dohody uhradila jak pohledávku [redacted] (kterou v té době žalovaná nezpochybnila), tak i částku na úhradu tehdy zjištěného dědického podílu žalované, jakož i částku na dorovnání dědického podílu podle výsledku trestního řízení. Za zásadní považuje skutečnost, že pokud se žalovaná domohla vyloučení žalobkyně z dědického řízení po otci účastnic a stala se jedinou dědickou, nevzala v úvahu, že tak odpadly důvody, pro které žalobkyně původně zaplatila uvedené částky. Za nevýznamné považuje skutečnost, že nebyly zrušeny rozsudky trestních soudů, z nichž vyplynula povinnost žalobkyně doplatit zákonný dědický podíl. Vyloučením žalované z dědictví po zemřelém nastala situace, kdy původní právní důvody, na jejichž základě plnila, odpadly. Za zcela mylné označuje žalobkyně úvahy žalované týkající se pohledávky [redacted]. Tuto pohledávku žalovaná v původním dědickém řízení nezpochybnila. Uzavřela dědickou dohodu, dle níž kromě jiného žalobkyně tuto pohledávku [redacted] zaplatila. Nynější výhrady žalované o tom, že nebyla předložena směnka, pokládá za bezvýznamné. Naprosto nedůvodné jsou pak námitky žalované k pravdivosti výpovědi [redacted]. Pokud jde o údajnou pohledávku žalované za žalobkyni z titulu užívání nemovitostí, odkazuje žalobkyně na závěry soudu prvního stupně. Opakuje, že tato pohledávka neexistuje. Má za to, že žalovaná podpisem původní dědické dohody se sama vyloučila z realizace svého vlastnického práva. Žalobkyně nebyla nikdy odsouzena v trestním řízení za protiprávní jednání spočívající v tom, že žalovanou připravila o všechna práva vyplývající z vlastnictví, ale zjednodušeně řečeno za to, že zkrátila výši jejího dědického podílu. Nepravdivé je tvrzení žalované o tom, že žalobkyně měla nemovitosti ve svém držení a vlastnila klíče. Přístup k nemovitostem měl totiž správce dědictví. Usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Jindřichově Hradci ze dne 16.8.2013, č.j. ZT 129/2013-19 měla žalobkyně jako tehdejší vedená vlastnice předmětných nemovitostí zakázáno, aby s těmito věcmi nakládala, převedla je na jiného nebo zatížila. Žalobkyně tento zákaz respektovala. Nemohla se tak žádným způsobem obohatit. Ve světle tohoto příkazu je další tvrzení žalované o tom, že žalobkyně si sama mohla rozhodnout, že nemovité věci bude užívat, nepravdivé. Současně žalovaná zamlčuje, že opakovaně odmítla návrh žalobkyně na uzavření mimosoudní dohody, dle níž by se žalovaná stala výhradní dědickou, avšak za předpokladu, že žalobkyni uhradí to, co již žalovaná na základě dědického řízení sama uhradila.
8. Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o.s.ř.) po zjištění, že přípustné odvolání bylo podáno v zákonem stanovené lhůtě podle § 204 odst. 1 o.s.ř. a osobou k tomu oprávněnou, přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně podle § 212 a 212a o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalované je částečně důvodné.
9. Podstatou věci jsou následující skutkové okolnosti zjištěné soudem prvního stupně, z nichž také odvolací soud vychází.
10. Na základě dědické dohody žalobkyně a žalované jako dědiček zůstavitele [redacted] schválené usnesením Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 8.3.2013, č.j. 23D 154/2011-229 převzala žalobkyně (jako dědička ze závěti, kterou předložila) nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí na LV č. [redacted] pro obec a katastrální území [redacted], podíl $\frac{3}{4}$ nemovitostí zapsaných na LV č. [redacted] pro obec a katastrální území [redacted], nemovitost zapsanou na LV č. [redacted] pro obec a katastrální území [redacted], osobní automobil Peugeot Partner, nákladní přívěs valník, podnik zůstavitele IČO [redacted] sestávající z věcí a práv uvedených v dohodě s tím, že na vypořádání dědického zákonného podílu zaplatí žalované 252.200 Kč. Žalobkyně současně převzala pasiva dědictví sestávající z pohledávky [redacted], VZP, Telefónica Czech Republic a pohřební výlohy 29.109 Kč. Není pochyb o tom, že žalobkyně částku 252.200 Kč na základě uvedeného dědického rozhodnutí žalované zaplatila 9.4.2013. Uhradila rovněž závazky

zůstavitele v částce 32.681 sestávající z pohledávky VZP ve výši 252 Kč, pohledávky Telefónica Czech Republic ve výši 3.319,74 Kč a pohřební výlohy 29.109 Kč. Dne 3.12.2012 zaplatila [redacted] bankovním převodem částku 400.000 Kč. Na základě rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 29.7.2014, č.j. [redacted] byla uznána vinnou spáchání přečinu podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zák., jehož se dopustila tím, že dne 23.11.2011 předložila v rámci dědického řízení po zůstaviteli [redacted] závěť ze dne 16.10.2011, ačkoliv jí bylo známo, že [redacted] tuto závěť nepodepsal v její přítomnosti. Tímto rozsudkem byla žalobkyni uložena povinnost zaplatit žalované jako poškozené náhradu škody 252.200 Kč. Toto rozhodnutí (jak vyplývá z obsahu jeho odůvodnění) vychází z toho, že žalobkyně je zákonnou dědičkou zůstavitele, stejně jako její polorodá sestra, tedy žalovaná. I bez předložení zfalšované závěti má zákonný nárok na dědický podíl odpovídající polovině čisté hodnoty dědictví. Částka 252.000 Kč vyjadřuje úhradu na vypořádání zákonného dědického podílu žalované. Tuto částku žalobkyně žalované zaplatila. Rozsudkem Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 4.5.2016, č.j. 4C 63/2012-10 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16.9.2016, č.j. 7Co 1482/2016-171 bylo určeno, že [redacted] (žalobkyně) není závětní dědičkou [redacted] a nedědí po zůstaviteli [redacted]. Usnesením Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 31.7.2017, č.j. 23D 154/2011-295 bylo žalované potvrzeno nabytí dědictví po zůstaviteli [redacted] s tím, že dědička uhradí pohledávky VZP 252 Kč Telefónica Czech Republic 3.319,74 Kč a pohřební výlohy 29.109 Kč. Toto usnesení zcela nahradilo usnesení Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 8.3.2013, č.j. 23 D 154/2011-229.

11. V projednávané věci se řízení týká nároku žalobkyně na vydání bezdůvodného obohacení, které vzniklo finančním plněním na základě právního důvodu, jímž bylo deklaratorní usnesení Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 8.3.2013, č.j. 23D 154/2011-229, jímž bylo potvrzeno nabytí dědictví žalobkyni, které však bylo posléze nahrazeno usnesením Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 31.7.2017, č.j. 23D 154/2011-295. Odvolací soud má za to, že z hlediska právní úpravy je namístě v dané věci aplikovat příslušná ustanovení zákona č. 89/2012 Sb. (o.z.) se zřetelem k ustanovení § 3028/1 o.z. Odvolací soud vychází z toho, že v posuzované věci se s ohledem na skutková tvrzení žalobkyně jedná o nárok na vydání bezdůvodného obohacení, které vzniklo plněním z právního důvodu, který odpadl, tedy plněním na základě usnesení Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 8.3.2013, č.j. 23D 154/2011-229, jímž byla schválena dědická dohoda, na základě které nabyla dědictví po zůstaviteli [redacted] žalobkyně, toto usnesení bylo posléze nahrazeno usnesením Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 31.7.2017, č.j. 23D 154/2011-295, na jehož základě se stala jedinou dědičkou zůstavitele žalovaná. Teprve v souvislosti s tímto rozhodnutím mohlo dojít ke vzniku bezdůvodného obohacení na straně žalované v rozsahu plnění žalobkyně, jako dědičky zůstavitele podle původního dědického rozhodnutí. Ke vzniku bezdůvodného obohacení tak došlo za účinnosti nyní platného občanského zákoníku.
12. Podle § 2991 odst. 1 o.z. platí, že kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.
13. Podle § 2991 odst. 2 o.z. se bezdůvodně obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.
14. Jestliže žalobkyně jako dědička zůstavitele [redacted] zaplatila na základě rozhodnutí soudu žalované částku 252.200 Kč na její zákonný dědický podíl a uhradila závazky zůstavitele vůči VZP 254 Kč, Telefónica Czech Republic 3.319,74 Kč (zaokrouhleno na 3.320 Kč) a náklady pohřbu 29.109 Kč a následně došlo k nahrazení původního dědického řízení usnesením soudu, na jehož základě bylo potvrzeno nabytí dědictví žalované, neboť žalobkyně v důsledku dědické nezpůsobilosti nebyla dědičkou zůstavitele, vzniklo v uvedeném rozsahu

bezdůvodné obohacení na straně žalované. Ve vztahu k tomuto závěru nebyly žádné odvolací námitky žalované uplatněny s výjimkou námitky započtení. Totéž platí i ohledně částky 16.383 Kč zaplacené žalobkyní správcí dědictví.

15. Otázkou v řízení spornou je, zda rovněž úhrada závazku zůstavitele vůči [redacted] v částce 400.000 Kč, kterou žalobkyní zaplatila na základě původního dědického rozhodnutí, je bezdůvodným obohacením na straně žalované, která nakonec existenci tohoto závazku zpochybnila a v konečném rozhodnutí, jímž bylo potvrzeno nabytí dědictví žalované, k němu nebylo přihlédnuto.
16. Odvolací soud souhlasí s tím, že existence této pohledávky byla v projednávané věci prokázána. Není oprávněná námitka žalované, že bez předložení originálu směnky vystavené v souvislosti s tímto závazkem nelze mít existenci pohledávky [redacted] za prokázanou. V projednávané věci bylo zjištěno, že věřitel zůstavitele [redacted] přihlásil pohledávku 400.000 Kč do dědictví po smrti zůstavitele, tj. v době, kdy otázka dědické nezpůsobilosti žalobkyně nebyla aktuální. Za stejných okolností proběhla i úhrada této pohledávky, což bylo provedenými důkazy prokázáno (výpis z účtu, svědectví [redacted]). Jednalo se o závazek ze smlouvy o zápůjčce předmětné finanční částky, kterou poskytl [redacted] zůstaviteli na vybavení bytu v provozovně. To koresponduje s vyjádřením [redacted] v rámci trestního řízení, jak vyšlo najevo z obsahu spisu Okresního soudu v Jindřichově Hradci sp. zn. [redacted]. Na druhé straně nic nesvědčí pro oprávněnost námitky žalované, že úhrada částky 400.000 Kč [redacted] byla účelová. Odvolací soud tak souhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že rovněž částka 400.000 Kč zaplacená žalobkyní [redacted], jako věřiteli zůstavitel, představuje bezdůvodné obohacení na straně žalované jako jediné dědičky zůstavitele.
17. Žalovaná zpochybňuje závěr o vzniku bezdůvodného obohacení ve vztahu k částce 252.200 Kč, kterou jí žalobkyně zaplatila na základě rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 29.7.2014, č.j. [redacted] s tím, že tento rozsudek v části, již byla žalobkyně uvedená platební povinnost uložena, nebyla zrušen ani změněn. Tuto námitku pokládá odvolací soud za oprávněnou.
18. Soud prvního stupně považuje za podstatné, že „rozhodnutí trestního soudu bylo vydáno v době, kdy zde nebylo pravomocné rozhodnutí o tom, že žalobkyně po zůstaviteli nedědí. Nelze tudíž vycházet z toho, že toto rozhodnutí nebylo odklizeno, když vyloučením žalobkyně z okruhu dědiců výrok o povinnosti žalobkyně zaplatit žalované částku 252.200 Kč na dědický podíl ztratil jakékoliv opodstatnění“. Odvolací soud však vychází z toho, že ten, kdo byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno pravomocné rozhodnutí ukládající mu platební povinnost, je tímto výrokem vázán a nemůže proto v jiném řízení úspěšně uplatňovat nárok na vrácení částky zaplacené podle tohoto rozhodnutí s tvrzením, že ve skutečnosti žádnou platební povinnost neměl. Ani soud nemůže vycházet z jiného závěru o existenci či neexistenci nároku mezi těmiž účastníky, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a tuto otázku nemůže v jiném řízení znovu posuzovat ani jako otázku předběžnou (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13.6.2000 sp. zn. 25 Cdo 5/2000 zveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 48/2001).
19. Je třeba uvést, že hmotněprávní vztahy existují nezávisle na konkrétním soudním řízení, v němž je vydáno deklaratorní rozhodnutí, které na těchto hmotněprávních vztazích nemůže nic změnit. Jestliže ve skutečnosti žalobkyně nebyla dědičkou zůstavitele, nebyl zde hmotněprávní důvod k tomu, aby hradila žalované další částku 252.200 Kč na její zákonný dědický podíl. Jestliže tak učinila na základě rozhodnutí soudu v rámci trestního řízení, získává žalovaná na její úkor bezdůvodné bohacení, avšak teprve v okamžiku, kdy je takové rozhodnutí zrušeno či změněno. Do té doby je právním důvodem plnění právě ono rozhodnutí, zde rozsudek Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 29.7.2014, č.j. [redacted]. Jinak řečeno, jestliže žalobkyně na

základě soudního rozhodnutí poskytla plnění žalované na dluh vymezený v odůvodnění rozhodnutí, pak jestliže tento dluh existuje, je tímto splněn a zaniká, pokud podle hmotného práva neexistuje, je ten, kdo takové plnění přijal bezdůvodně (tj. bez hmotněprávního důvodu) obohacen; což se projeví při případném zrušení rozhodnutí (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 3309/2011, ze dne 23.4.2014). Na tomto základě má odvolací soud za to, že finanční částka ve výši 252.200 Kč, kterou žalobkyně zaplatila žalovanému na základě rozsudku vydaného v trestním řízení, který dosud nebyl zrušen ani změněn, nepředstavuje v současné době bezdůvodné obohacení, které získala žalovaná na úkor žalobkyně. Proto ohledně této částky odvolací soud podle § 220 o.s.ř. změnil napadený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku v odstavci I. tak, že ohledně této částky s úrokem z prodlení žalobu zamítl. Ohledně zbývající části nároku, která je předmětem odvolacího řízení, tj. ohledně částky 522.974 Kč s úrokem z prodlení napadený rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný podle § 219 o.s.ř. potvrdil. Vyšel přitom ze skutečnosti, která byla v řízení nesporná, že na nárok žalobkyně na vydání bezdůvodného obohacení sestávajícího z částky 32.681 Kč (uhrazené pohledávky VZP, Telefonica Czech Republic, náklady pohřbu), částky 16.383 Kč (odměna správce dědictví), částky 252.200 Kč (úhrada zákonného dědického podílu žalované dle původního dědického rozhodnutí) a z částky 400.000 Kč (úhrada závazku vůči ██████████) byly započítány částky, které žalobkyně získala prodejem věcí pocházejících z dědictví a částky, kterou byla povinna zaplatit žalované jako náhradu nákladů řízení 46.387 Kč. Konkrétně se jednalo o částku 115.000 Kč za prodej osobního automobilu, 12.000 Kč za prodej vozíku a 4.903 Kč finanční prostředky z účtu zůstavitele).

20. Odvolací soud souhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že uvedený nárok žalobkyně nezankl v důsledku započtení nároku žalované vůči žalobkyni na vydání bezdůvodného obohacení z titulu užívání nemovitých věcí zůstavitele, kterou žalovaná uplatnila v rámci obrany s tím, že celková výše jejího nároku činí 980.000 Kč.
21. Podle § 1987 odst. 1 o.z. platí, že k započtení jsou způsobilé pohledávky, které lze uplatnit před soudem.
22. Podle § 1987 odst. 2 o.z. pohledávka nejistá nebo neurčitá k započtení způsobilá není.
23. Odvolací soud souhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že pohledávka žalované, kterou namítla k započtení proti nároku žalobkyně je nejistá a z tohoto důvodu k započtení nezpůsobilá. Podle tvrzení žalované jde o pohledávku z titulu bezdůvodného obohacení, která žalobkyni údajně vznikla na úkor žalované tím, že užívala nemovité věci, které byly předmětem aktiv dědictví v době od 17.11.2011 do 6.12.2011 a dále od 1.3.2013 do 26.1.2017. Žalovaná vychází z toho, že výše bezdůvodného obohacení odpovídá obvyklému nájemnému, tj. částce 20.000 Kč měsíčně a činí celkem 980.000 Kč. Podstatné je, že žalovaná oprávněnost tohoto nároku zpochybňuje. Popírá pak faktické užívání nemovitostí, tak i možnost tyto nemovité věci užívat. Poukazuje přitom na opatření, která byla přijata v průběhu trestního řízení, která jí užívání nemovitých věcí zakazovala. Současně zpochybňuje úvahu žalované o výši bezdůvodného obohacení s tím, že není zřejmé, jakým způsobem žalobkyně k částce 20.000 Kč měsíčně dospěla za situace, kdy je zde více nemovitých věcí, které měly být žalobkyní užívány. Uvedené námítky nelze pokládat za zcela nepodložené. Pro závěr o zániku pohledávky žalobkyně, již se řízení týká v důsledku zamítnutého započtení, je zapotřebí provést šetření či dokazování k existenci pohledávky žalované namítané k započtení, popřípadě k její výši. Proto jde v době rozhodování soudu o pohledávku nejistou ve smyslu citovaného ustanovení § 1987 odst. 2 o.z. Je to zřejmé například při porovnání povahy pohledávky žalované vůči žalobkyni z titulu bezdůvodného obohacení, které vzniklo na straně žalobkyně prodejem movitých věcí, které byly součástí dědictví, kdy tato pohledávka nebyla mezi účastnicemi sporná, popřípadě pohledávky z titulu náhrady nákladů řízení, o níž bylo rozhodnuto soudem. Důvodová zpráva k ust. § 1987 o.z. zdůrazňuje, že „započtení sleduje odstranění vzájemných pohledávek zúčastněných osob, nikoliv vyvolání nejasností a následných sporů. Jak uvádí komentářová literatura, případné nejasnosti

ohledně výše, splatnosti, předmětu plnění, či dokonce samotné existence pohledávky mají být odstraněny především dohodou stran. Nemohou být ale jednostranně řešeny jen započítacím úkonem jedné ze stran (Hulmák, M a kol. občanský zákoník V. závazkové právo. obecná část (§ 17214 – 2054). Komentář 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2014, 1335 s.).

24. Odvolací soud rozhodl o nákladech řízení před soudem prvního stupně podle § 224 odst. 1 a 2 o.s.ř. a § 142 odst. 2 o.s.ř. tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni, která měla ve věci převážný úspěch náklady řízení před soudem prvního stupně v částce 45.426 Kč. Vzhledem k tomu, že předmětem řízení před soudem prvního stupně byla částka 856.955 Kč s příslušenstvím a žalobkyně byla úspěšná, pokud jde o částku 522.974 Kč, tj. z 61% a v rozsahu 39% úspěch neměla, má právo na náhradu nákladů v rozsahu 22%. Celkové náklady řízení žalobkyně před soudem prvního stupně vyčíslil soud prvního stupně částkou 206.484 Kč. Na toto vyčíslení nákladů řízení odvolací soud zcela odkazuje. 22% této částky činí 45.426 Kč.
25. V případě náhrady nákladů odvolacího řízení, jehož předmětem byl nárok ve výši 775.174 Kč s úrokem z prodlení byla žalobkyně úspěšná co do částky 522.974 Kč, tj. ze 67% s přihlédnutím k jejímu neúspěchu (33%) má právo na náhradu 34% nákladů řízení odvolacího řízení, které vynaložila v celkové výši 29.676 Kč. 34% z této částky činí 10.090 Kč. Náklady odvolacího řízení na straně žalobkyně sestávají z odměny advokáta za dva úkony právní služby (vyjádření k odvolání, účast u odvolacího jednání) po 11.420 Kč, tj. 22.840 Kč, z náhrady hotových výdajů v paušální výši podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu po 300 Kč za jeden úkon, tj. 600 Kč z náhrady za promeškaný čas podle § 14 odst. 3 advokátního tarifu za 4 půlhodiny po 100 Kč, tj. 400 Kč, z náhrady jízdného za cestu z Jindřichova Hradce do Českých Budějovic a zpět osobním automobilem, kdy bylo ujetu celkem 110 km při průměrné spotřebě 7,5 l pohonných hmot v ceně 29,80 Kč/litr náhrada činí 686 Kč a z 21 % DPH z částky 24.526 Kč, tj. 5.150 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je za podmínek uvedených v § 237 o.s.ř. přípustné dovolání, které je možno podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozsudku k Nejvyššímu soudu ČR u Okresního soudu v Českých Budějovicích.

Tento rozsudek je možno na návrh vykonat, nebude-li povinnost v něm stanovená včas a dobrovolně splněna.

České Budějovice 1. června 2018

JUDr. Marie Rudolfová v.r.
předsedkyně senátu